

Warszawa, 18 listopada 2022 r.

Protokół ósmego posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Transplantacji i Parlamentarnego Zespołu ds. Dzieci

W dniu 18 listopada 2022 r. w gmachu Senatu odbyło się posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Transplantacji poświęcone podsumowaniu Europejskiego Dnia Donacji i Transplantacji oraz potrzebie szczepienia przeciwko COVID-19 piątą dawką osób po transplantacji i w trakcie leczenia.

Otwierając posiedzenie, **Marszałek Senatu, prof. Tomasz Grodzki** wspomniał, że podsumowanie Europejskiego Dnia Donacji i Transplantacji jako wydarzenia międzynarodowego jest szczególnie istotne, zaś temat szczepień u osób po przeszczepach jest niezwykle ważny i wart dyskusji, zwłaszcza w kontekście pojawiających się niekiedy objawów ubocznych. Marszałek zwrócił uwagę na potrzebę pobierania maksymalnej liczby narządów od jednego dawcy. Pogratulował lekarzom ze szpitala MSWiA w Warszawie pierwszego udanego przeszczepu płuc, przeprowadzonego u osoby ze skrajną niewydolnością oddechową.

Dr hab. n. med. Artur Kamiński, Dyrektor Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego ds. Transplantacji „Poltransplant” w swoim wystąpieniu podsumował obchody Europejskiego Dnia Donacji i Transplantacji w Polsce. Przekazał, że jest to wydarzenie cykliczne, organizowane od 1996 roku, którego zadaniem jest promowanie i wzmacnianie poparcia dla świadomego i altruistycznego dawstwa narządów i tkanek do przeszczepienia, rozszerzanie wiedzy na temat medycyny transplantacyjnej oraz solidarności z chorymi oczekującymi na przeszczep. Wspomniał, że informacje na temat obchodów rozesłane zostały do władz samorządowych, do rektorów uczelni medycznych, ośrodków transplantacyjnych innych placówek medycznych. Stworzona została strona internetowa, dedykowana Europejskiemu Dniu Donacji i Transplantacji, zawierająca wiele ważnych informacji, nagranie z konferencji poświęconej Dniu Dawcy, materiały promocyjne i filmy, których bohaterami są biorcy narządów i członkowie rodziny dawcy. Na stronie zamieszczone zostały również bieżące informacje dotyczące m.in. aktywności Europejskiej Dyrekcji ds. Jakości Środków Leczniczych oraz biuletynu informacyjne Poltransplantu. W ramach obchodów Europejskiego Dnia Donacji i Transplantacji zorganizowana została konferencja prasowa,

oraz konferencja naukowa z powszechnym dostępem do niej dla osób kraju i zagranicy. Wzięli

w niej udział przedstawiciele różnych państw, mający doświadczenie w dziedzinie transplantologii. Pierwsza część konferencji dotyczyła różnych sposobów przywrócenia dawstwa narządów po pandemii COVID-19, druga część poświęcona była dawstwu narządów po nieodwracalnym zatrzymaniu krążenia. W trzeciej części podjęto temat tworzenia i wykorzystania rejestrów w kontekście wymiany informacji między krajami europejskimi. Dyrektor Kamiński poinformował również, że obecnie sytuacja w transplantologii, dzięki prowadzeniu różnych akcji promujących ją powoli się poprawia.

Magdalena Kramska, Naczelnik Wydziału Lecznictwa w Ministerstwie Zdrowia poinformowała, że choć sytuacja w polskiej transplantologii poprawia się, to daleko jeszcze do poziomu optymalnego, gdyż potrzeby zawsze będą większe niż możliwości. Podkreśliła, że współczynnik wykorzystania narządów dawcy rośnie. Przekazała, że zachętą dla ośrodków transplantacyjnych do zwiększenia swoich wysiłków może być ich premiowanie, uzależnione od pobrania jak największej liczby narządów, łącznie z pobraniami tkankowymi. Gratyfikacjami obejmowana jest również praca koordynatorów. Wspomniała, że widać pozytywne trendy w działaniach prodonacyjnych, a w projekcie dotyczącym jakości systemu dawstwa przewidziane są protokoły opieki nad dawcami wielonarządowymi.

Prof. dr hab. n. med. Maciej Kosieradzki, Kierownik Kliniki Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, uzupełniając informacje o Europejskim Dniu Donacji i Transplantacji przekazał, że Polska była gospodarzem wszystkich uroczystości, które miały miejsce 8 października 2022 r. W ramach obchodów odbyła się konferencja naukowa, w której udział wzięli znakomici wykładowcy z wielu europejskich krajów. W trakcie konferencji omówione zostały takie tematy, jak wpływ epidemii Covid-19 na transplantacje narządów w Europie i Polsce, bardzo trudna problematyka donacji narządów po śmierci rozpoznanej na podstawie kryteriów krążeniowo-oddechowych oraz rola rejestrów transplantacyjnych w Europie w monitorowaniu przestrzeni transplantacyjnej. W konferencji w trybie stacjonarnym i na miejscu wzięło udział ponad 400 osób, głównie związanych z transplantologią. Prof. Kosieradzki przekazał, że informacja o Europejskim Dniu Donacji i Transplantacji ukazała się na stronach Poltransplantu oraz innych podmiotów związanych z medycyną. Informacja przekazywana była też przez koordynatorów transplantacyjnych oraz stowarzyszenia pacjentów poprzez media

społecznościowe. Ponadto odbyło się kilka spotkań informacyjnych dla młodzieży organizowanych przez pacjentów i stowarzyszenia, w pociągach Kolei Mazowieckich wyświetlany był spot promujący donację narządów, nakręcony przez Mazowiecki Urząd Marszałkowski, zaś Sekielski Studio zrealizowało 5 wywiadów, dotyczących transplantacji, z których każdy oglądany był w internecie przez kilka tysięcy odbiorców.

Prof. dr hab. n. med. Lech Cierpka, Konsultant Krajowy w dziedzinie Transplantologii Klinicznej przypomniał, że liczba przeprowadzanych transplantacji spadła w stosunku do 2019 roku o 25%. Dlatego, o ile na początku pandemii wydawane były zalecenia, aby przekładać transplantacje tam gdzie to możliwe, o tyle dziś należy wrócić do normalnej działalności i jeśli tylko się da, przeprowadzać pobrania wielonarządowe.

Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Pyrc, kierownik Pracowni Wirusologii w Małopolskim Centrum Biotechnologicznym UJ, zastępca przewodniczącego zespołu doradczego ds. COVID-19 przy prezesie Polskiej Akademii Nauk odnosząc się do potrzeby szczepień dawkami przypominającymi osób po transplantacjach przypomniał, że rekomendacje Europejskiej Agencji Leków w stosunku do osób po przeszczepach jasno określają dawkowanie szczepień. W przypadku takich osób dawką podstawową są trzy, a nie dwa szczepienia, a następnie kolejne dawki przypominające. Profesor Pyrc w swoim wystąpieniu odniósł się również do preparatów zawierających przeciwciała monoklonalne, stosowanych u pacjentów z immunosupresją, u których szczepionki nie działają. Przekazał, że preparat Evusheld, podany raz zapewniał im częściową odporność na okres kilku miesięcy. Obecnie jednak stracił skuteczność, zwłaszcza w obliczu pojawiających się nowych wariantów koronawirusa. Dlatego trwają prace nad nowymi preparatami, które będą mogły być podawane osobom, które albo nie mogą przyjąć szczepionki, albo na nią nie odpowiadają.

Prof. dr hab. M. Alicja Dębska-Ślizień, Prezes Polskiego Towarzystwa Transplantacyjnego swoje wystąpienie poświęciła profilaktyce w walce przeciwko COVID-19. Przekazała, że obecnie mamy możliwość szczepienia się szczepionkami mRNA, wektorowymi i podjednostkowymi. Chorzy po transplantacjach narządowych po pierwszej dawce szczepionki odpowiadają na nią zaledwie w 10-17%, jednak z każdą kolejną dawką ich odporność wzrasta do nawet 70-90%. Odpowiedź na szczepienie osób po przeszczepach jest niska, przeciwciała szybciej zanikają niż w populacji ogólnej, dlatego wskazane jest podanie 3 dawki – jako szczepionki podstawowej, a następnie zalecane są szczepienia podtrzymujące (4, 5 dawka przypominająca). Lepszą odpowiedź na szczepienie uzyskuje się u pacjentów,

którzy przeszli zakażenie SARS-CoV-2 i u osób zaszczepionych przed transplantacją. Zalecenia WHO dla pacjentów z obniżoną odpornością wyraźnie mówią o traktowaniu drugiej dawki przypominającej, jako piątej w cyklu szczepień. Pani profesor poinformowała, że szczepionki są aktualizowane w związku z pojawiającymi się nowymi wariantami Omikronu i są one przeznaczone dla dawek przypominających, a nie podstawowych. Przekazała również, że w ramach zabezpieczania pacjentów po transplantacji przed zakażeniem nowymi wariantami SARS-Cov-2 należy szczepić i doszczepiać potencjalnych biorców, ale także stosować profilaktykę i leczenie przeciwciałami. Stosowanie leczenia przeciwciałami Evusheld zmniejszyło ryzyko wystąpienia objawowego Covid-19. Został on zarejestrowany w Unii Europejskiej do leczenia osób dorosłych i młodzieży (w wieku 12 lat i starszych o masie ciała co najmniej 40 kg) z COVID-19, którzy nie wymagają uzupełniającej tlenoterapii i którzy podlegają zwiększonemu ryzyku progresji do ciężkiej postaci COVID-19. Preparat Evusheld jest przeznaczony do leczenia pacjentów z wysokim ryzykiem ciężkiej choroby, w tym z obniżoną odpornością, a także osób w wieku powyżej 65 lat i ze współistniejącymi chorobami, w tym: sercowo-naczyniowymi, przewlekłą chorobą płuc, cukrzycą lub otyłością.

Grzegorz Perzyński, Prezes Fundacji Transplantacja LIVERstrong przedstawił przesłane opinie **prof. Roberta Flisiaka, Prezesa Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych** oraz **dr hab. n. med. Piotra Rzymkiego z Zakładu Medycyny Środowiskowej, Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu** w sprawie potrzeby szczepień dawkami przypominającymi. W obu opiniach wybrzmiała rekomendacja dla nich, gdyż dzięki nim pacjent będzie mniej narażony na ciężki przebieg Covid-19, w sytuacji pojawienia się nowego wariantu Sars-Cov2 lub podwariantu Omikrona, charakteryzującego się zwiększoną patogennością.

Senator prof. Alicja Chybicka, przewodnicząca Parlamentarnego Zespołu ds. Transplantacji podsumowując posiedzenie zaproponowała nagranie videoclipu, promującego zwiększenie donacji narządowych oraz zwróciła uwagę na potrzebę propagowania szczepień przeciwko Covid-19 dawkami przypominającymi szczepionki.

BSS (D.W.)